

היחידה האזורית לאיכות הסביבה

נגב – מזרחי

כ"ב אדר א, תשע"ו
2 מרץ, 2016
דנ16035

לכבוד	לכבוד
מר קוסאי עסאי	מר יואל נווה
מרכז הצוות	הכלכלן הראשי
<u>משרד הכלכלה</u>	<u>משרד הכלכלה</u>

הנידון: עמדת היחידה הסביבתית נגב מזרחי לקול קורא זיכיון ים המלח 2016

היחידה הסביבתית נגב מזרחי, פועלת מזה שנים רבות כשותפה למשרד להגנת הסביבה ולמועצה אזורית תמר לשמירה על אינטרסים סביבתיים בנושאים תכנוניים וכגוף מפקח הן על התעשיות באזור התעשייה של ים המלח, והן בשטח זיכיון ים המלח בכלל, ומתוקף כך הצטבר ברשותנו מידע רב הנוגע להשפעות הפעילות התעשייתית. בהמשך לזאת ובהמשך לקול הקורא אשר פורסם על ידי משרדכם להגשת עמדה לצרכי גיבוש המלצות לפעולות הממשלה הנדרשות לקראת תום תקופת זיכיון ים המלח, להלן מובאת עמדת היחידה הסביבתית נגב מזרחי, ובמידת הצורך נביע עמדותינו גם בפני הוועדה:

1. תחום הזיכיון:

- 1.1. תחום הזיכיון המוגדר כיום הנו רחב וכולל את ים המלח ושטחים פתוחים רבים, ביניהם שטחים אשר הוגדרו כ"לב השמור" של אזור ים המלח על פי תמ"א 13 לחופי ים המלח. בשטחים אלו מתרחשות פעילויות רבות לצרכי הייצור לרבות: שטחי אזור התעשייה, בריכות תעשייתיות וסוללות מחלקות, אתרי כרייה של חומרי ואדי וחרסית, קידוחי מים, קווי תשתית (מים וחשמל), תחנות שאיבה ועוד.
- 1.2. הפעילות המבוצעת יצרה עם השנים חותם נופי הניכר (כרייה, פריצת צירי דרכים, עבודות הסדרת ניקוז נרחבות, הקמת מאגרים לשיטפונות, הנחת קווי צנרת ותשתית, קידוחי מים, הגבהה והקמת סוללות ועוד), על כל המרחב והשפיעה רבות על מפלסי הים (אך לא רק הם), יציבות קרקעות, מערכות הניקוז הטבעיות, המגוון הביולוגי, על מפלסים ואיכות מי התהום, והן על הפיתוח התיירותי וההתיישבותי באזור.
- 1.3. חוק הזיכיון הקנה לבעליו זכויות ראשונים ושליטה אשר השפיעה לא אחת, על תכנון האזור, כדוגמת תשתית הנחת קו הגז הטבעי לירדן – הקו תוכנן לעבור על גבי אחת מסוללות מפעלי ים המלח לצד הירדני, אך זה הוסט לתחום כיכר סדום (בניגוד לחוות

היחידה האזורית לאיכות הסביבה

נגב – מזרחי

הדעת של הרשות המקומית, ארגוני הסביבה, והתושבים), היות ומי"ה לא הסכימו להעברת הגז על גבי סוללת החלוקה.

1.4. חוק הזיכיון הקיים הגדיר את ים המלח על פי מפלסים של שנת 1960 בתוספת רצועה של 150 מטר ממערב לקו זה, כאשר מבחינת הזיכיון ים המלח שווה למעמד "קרקעות חכורות". ברור מכאן שעקב ירידת המפלסים הדרמטית אשר התרחשה מאז ועד היום, נדרש להגדיר מחדש את תחום הים והרצועה הנלווית לכך.

1.5. יש לבחון את האפשרויות העומדות לצמצום שטח הזיכיון באופן אשר יאפשר את צמצום ההשפעות וצמצום השליטה של בעלי הזיכיון על שטחים כה נרחבים, בייחוד על שטח תכנית מתאר כיכר סדום. יחד עם זאת, אנו סבורים כי יש להשאיר אזורים המצריכים ביצוע פעולות מרחביות הנדרשות מטעמים בטיחותיים (כגון מתקני ניקוז והגנות ניקוזיות) בתחום הזיכיון, אך באזורים אלו יש להגדיר בצורה ברורה את זכויות המפעל ולהגביל את חופש הפעולה שם לטובת הפעולות הניקוזיות הנדרשות בלבד.

2. השפעות סביבתיות של הפעילות התעשייתית בשטח הזיכיון:

2.1 שימוש במשאבי טבע לצרכי ייצור:

2.1.2 שאיבת מי ים המלח – על פי תכנית מפורטת החלה על אזור התעשייה, נדרשת בעלת הזיכיון להעביר אחת לשנה לוועדה המחוזית ולמשרד להגנת הסביבה (אגף ים וחופים), עד ל 30/4, נתוני שאיבה מהים והחזרה לים עבור השנה הקלנדרית הקודמת. מנתונים אלו ניתן ללמוד כי חלה עלייה הדרגתית ומשמעותית בכמויות השאיבה עד שנת 2013. טענת המפעל, ככל הידוע לנו, הייתה כי עלייה זו קשורה הייתה לזליגת מים מבריכה תעשייתית 5 חזרה לים, וכי המפעל יישם פעולות לזיהוי וסגירת הזליגה. על כן, אנו מצפים כי בשנים הבאות לירידה דרמטית של כמויות השאיבה, ויש לוודא כי ירידה זו אכן מתרחשת.

אנו סבורים כי יש לבצע מעקב שוטף אחר שאיבות מים מהים ביחס לנתוני ייצור, ולקבוע מהי הכמות השנתית המקובלת לשאיבה, באופן אשר יאריך את אורך החיים של אגם ים המלח ויעזור להפחית את ההשפעות הסביבתיות והכלכליות הנגזרות מירידת המפלסים המואצת המתרחשת בו. הפחתה והגדרה של כמויות השאיבה השנתיות, נדרשות באופן דחוף כבר עכשיו ואינן סובלות דיחוי עד לתום

היחידה האזורית לאיכות הסביבה

נגב – מזרחי

תקופת הזיכיון, ובאם באפשרות הוועדה אשר ברשותך לקדם זאת, אנו מבקשים אתכם לעזור בנושא חשוב זה.

2.1.3 שאיבת מי תהום – חוק הזיכיון התקף נתן אפשרות לבעלי הזיכיון לשאוב מי תהום בתחומו. על פי דרישת המשרד להגנת הסביבה, הוכן על ידי מי"ה מסמך סביבתי אשר סקר תמונת מצב קיים של קידוחים פעילים, נטושים ומבוקשים. על פי המסמך אשר הוגש, צפויות כמויות השאיבה השנתיות לעלות עד לכ 34 מלמ"ק עד שנת 2030. בחינת ההשפעות של שאיבת מי התהום מעלה כי קיימים קידוחים בהם מתרחשת המלחה, נדרש לייצר איזון בין השאיבה מהאקוויפרים השונים על מנת למנוע המלחה, ונדרש לשקם קידוחים ישנים (הממוקמים גם בתחום שמורות טבע מאושרות). יש צורך בתכנית התייעלות עבור כל המפעלים באזור התעשייה על מנת לצמצם במקור את שאיבות מי התהום.

2.1.4 כריית חומרי ואדי וחרסית – בעלי הזיכיון מבצעים כרייה שוטפת בנחלים בתחום הזיכיון (חרסית, ובעיקר חומרי ואדי), על מנת לתחזק את סוללות הפרדה ומערכות ההגנה הניקוזיות, כחלק מהפעילות השוטפת שלהם. כרייה זו גורמת לפגיעה נופית ואקולוגית.

יש לבצע מיפוי של האזורים הפגיעים ולשקמם. כמו כן יש להפחית את כמויות המשאב הטבעי אשר נכרה על ידי מציאת תחליפים ברי קיימא ככל הניתן.

2.1.5 ייעול תהליכי הייצור - כיום, לא ידוע לנו על תכנית לייעול תהליכי ייצור ולצמצום השימוש במשאבי הטבע אשר נסקרו בסעיפים קודמים, ויש לדרוש את הכנתה. אנו סבורים, כי כל עוד חוק הזיכיון מקנה לבעליו את הזכות לבצע שימוש "חופשי" (ללא מיסוי ו/או הגבלה) במשאבי הטבע היושבים בתחומו, לא ניתן יהיה לייצר תכנית צמצום משמעותית, ועל כן יש להגדיר מחדש את הזכויות הקיימות, ביחס להגדרה הקיימת כיום בחוק הזיכיון.

2.2.1 השפעות אזור התעשייה: באזור התעשייה קיימים ארבעה מפעלי ייצור עיקריים: מפעלי ים המלח (ייצור אשלג), מפעל ברום-כלור, מפעל

היחידה האזורית לאיכות הסביבה

נגב – מזרחי

המגנזיום ותחנת כוח לייצור חשמל לצרכי התעשייה הקיימת וכגיבוי לחברת חשמל. כולם שייכים לבעלת הזיכיון.

מאז אישור תכנית מפורטת לאזור התעשייה והכפפתה לחוק התכנון והבניה, חל שיפור בתפיסה הסביבתית בתעשיית ים המלח אשר הובילה לשיתופי פעולה ויישום פרויקטים סביבתיים בתחומים שונים. כניסת חוק אוויר לתוקפו משלימה תכניות עבודה ליישום עבור כל אחד מהמפעלים בנושא אוויר, יש לקחת בחשבון כי יישום פרויקטים והגעה לתקנים הנדרשים, הנו הליך ארוך טווח הנפרש על פני מספר שנים. בהקשר זה יש לקחת בחשבון כי, על פי סעיף 24 (ב) בחוק הזיכיון, השקעות הון של המפעל החל משנת 2020 מצריכות הסכמה מוקדמת בכתב מאת הממשלה, אלא אם כן אפשר להפחית את ההשקעה כולה לפי פקודת מס הכנסה במשך אותם עשר שנים - לעניין זה, יש לקחת בחשבון ולדון על מנגנון לאישור השקעות הון ליישום פרויקטים עתידיים והמשכיות פרויקטים קיימים, להבאת המפעלים לעמידה בדרישות חוקים ותקנות סביבתיות (כגון: חוק אוויר נקי, הסדרה משולבת לפי חוק רישוי עסקים ועוד..). לאחר שנת 2020, במידה ויידרש.

2.2.2 אוויר – כל המפעלים בתחום אזור התעשייה נדרשים להיתרי פליטה על פי חוק אוויר נקי, ונמצאים בשלבים כאלה או אחרים ליישומם בהתאם ל"ז"ז אשר נקבע בחוק. כל אחד מהמפעלים נדרש לייצר תכניות עבודה עם ל"ז"ז לביצוע (לעיתים פרוסות למספר שנים) ליישום דרישות סביבתיות עד להגעה לדרישות ולתקנים הנדרשים.

יחד עם זאת, כיום, ניתן לקבוע כי קיימת נוכחות של מזהמים מסוגים שונים באוויר גם מחוץ לסביבת אזור התעשייה. כמו כן, ידוע לנו על תלונות של תושבי האזור לגבי מטרדי ריח הנגרמים כתוצאה מהפעילות התעשייתית.

יש להגדיר טווח השפעה של אזור התעשייה על בסיס מודלים אינטגרטיביים של כלל מפעלי התעשייה עבור המזהמים השונים, ביחס למצב קיים ועתידי (קביעת כושר נשיאה והגדרת כושר הנשיאה). על בסיס זה ניתן יהיה לקבוע המשך דרישות לפיתוח והגדלות ייצור.

היחידה האזורית לאיכות הסביבה נגב – מזרחי

2.2.3 חומרים מסוכנים – המפעלים באזור התעשייה של ים המלח מחזיקים בחומרים מסוכנים בכמויות גדולות עבורם מוגדרים מרחקי סיכון לטווחים גדולים. קיים מנגנון תיאום וחבירה בין התעשייה, גורמי ההצלה, ותושבי כיכר סדום למתן מענה למקרה של אירועי חומרים מסוכנים, ואף מבוצעים תרגילים בשיתוף כל הגורמים הרלוונטיים. אחד הנושאים אשר עלו במסגרת מנגנון זה היה הצורך בדרך מילוט לתושבי הכיכר. כיום קיימת דרך לא מוסדרת, ויש צורך בהסדרתה לטובת ביטחון התושבים. כמו כן יש לקחת בחשבון את האפשרות להגבלת פיתוח ויישום רצפטורים ציבוריים במרחב הסובב את אזור התעשייה בתחום מרחקי הסיכון אשר הוגדרו. בנוסף, אזור התעשייה ממקם בעל סיכון סייסי גבוה ביותר (על גבי השבר) ועל כן מהווה מוקד סיכון אזורי(!).

2.2.4 זיהום קרקע – הפעילות התעשייתית, בעיקר זו שקדמה לתקופה בה החלה התעשייה ליישם דרישות תכנוניות בהתאם לחוק התכנון והבניה, לא הייתה מוסדרת ולא כללה את כל התשתיות הנדרשות למניעת זיהום קרקע ומי תהום. מפעלי ים המלח ומפעלי הברום-כלור העבירו סקרי קרקע אשר נבחנים כיום על ידי המשרד להגנת הסביבה מחוז דרום. בהמשך למסמכים אלו ייקבעו תכניות עבודה ולו"ז לטיפול בקרקעות מזוהמות. על התעשייה ליישם דרישות ותכניות עבודה כפי שייקבע עבורם.

2.2.5 פסולות - הפעילות התעשייתית נדרשת לאתרים לפינוי פסולת תעשייתית. לשם כך קיימים כיום שלושה אתרים:

- הר המלח – בתהליך ייצור האשלג מתקבל תוצר לוואי של מלח בכמות של כ 1.2 מיליון טון בשנה, אשר לא ניתן לנצלה לשימושים אחרים, ועל כן נערמת באתר ייעודי בשטח הבריכות התעשייתיות. במסגרת תכנית סטטורית נדרש המפעל לבחון את ההשפעה הנופית וההידרולוגית של האתר במצבו הנוכחי וכן בשטח אשר הוגדר להרחבה. בהמשך לבחינה זו הוגבל המפעל בגובה, בכמויות התשטיפים לאתר וכן נדרש ליישם תכנית ניטור. יש לבצע בחינה של פתרונות חלופיים למלח בטווח הרחוק. כמו כן, בפעילות עבר

היחידה האזורית לאיכות הסביבה

נגב – מזרחי

של המפעל זרם מזוט בכמויות גדולות מאוד להר המלח. כתוצאה מכך התקבלו כ 30,000 טון של מלח מזוהם במזוט ומזוט חי אשר נדרש לטיפול/סגירה.

- אתר הפסולת המלחית של מפעל המגנזיום – גם למפעל המגנזיום קיימת פסולת תעשייתית. המפעל נדרש להעביר מסמך הסוקר את סוגי הפסולת, כמויות ופטרונות לטווח רחוק אך מידע זה טרם הועבר על ידי המפעל.
- אתר לקליטת עודפי עפר – מי"ה הקימו והפעילו בור כרייה ישן בסמוך לאזור התעשייה אשר שימש אותם לקליטת עודפי עפר מפרויקטים בתחום אזור התעשייה. כיום, הופסקה הפעילות בבור להסדרת כל האישורים הסטטוטוריים הנדרשים. הנושא נמצא כיום בבחינה על ידי המשרד להגנת הסביבה.

2.2.6 הזרמה לים - מי"ה משמשים תשתית הזרמה הן עבור התעשייה באזור התעשייה בסדום, והן עבור תעשיות נוספות (במישור רותם, ומזרימים קטנים נוספים). ההזרמה דרך תשתיות מי"ה מופעלת תחת היתרים של המשרד להגנת הסביבה (היתר הזרמה לים). על פי דרישת המשרד, בשנתיים הקרובות יבוצע ניטור של הסביבה הימית ותבחן ההשפעה של הזרמת זרמים תעשייתיים לים על פי תכנית אשר אושרה על ידי המשרד להג"ס. מי"ה, מרכזת את העבודה עבור כל המפעלים המעבירים זרמים לים. נדרש כי בעתיד, עם קבלת הסקר והמלצותיו, נדרש כי יישמו כל הדרישות לטיפול כפי שיועלו במסגרתו. כמו כן, נדרש כי תוצאות והמלצות הסקר יילקחו בחשבון במסמכי הוועדה אשר ברשותכם, גם בעתיד.

2.2 בריכות תעשייתיות: תהליך הייצור כולל שאיבה של מי ים המלח דרך תחנת שאיבה P88 (עקב ירידת מפלס הים תועבר התחנה צפונה ותוקם תחנה חלופית – 9P), לאזור האגן הדרומי המחולק לבריכות תעשייתיות. בריכה 5 הנה הבריכה הראשונה אליה מגיעים מי הים ועוברים אידוי לסילוק NaCl, ומשם מועבר הזרם לבריכות דרומיות להמשך אידוי סולארי עד לקבלת מלח הקרנליט המשמש כחומר הגלם לייצור האשלג במתקני המפעל. הבריכות התעשייתיות הנן היסטוריות, וחלקן משמשות כבריכות השבה של שפכים תעשייתיים מסוגים

היחידה האזורית לאיכות הסביבה

נגב – מזרחי

שונים, יצוין כי הן אינן כוללות תשתיות נדרשות למניעת זיהום קרקע ומי תהום.

הנושא ייבחן במסגרת תהליך ההסדרה המשולבת עפ"י רישיון העסק.

2.2.1. מפלסי הבריכות – בתהליכי האיזוי שוקעים מלחים וגובה מפלס הבריכות

עולה (מלבד בבריכות בהם מתבצע קציר כחלק מתהליך הייצור). בבריכה 5

אשר לאורכה יושבים מתחמי התיירות מתוכנן לבצע בתחילת שנת 2017

קציר מלח לשם מניעת המשך עליית המפלס. עליית מפלסי הבריכות גרמו

לפגיעה קשה בתשתיות ממערב לבריכות האיזוי (כבישים, קווי חשמל, מים

ושפכים), המלחה של מאגר חימר, בוצעה עבודה ראשונית לגבי המלחה

אפשרית של מי תהום באזור כיכר סדום כתוצאה ממפלסים גבוהים בבריכה

הדרומית (נדרש המשך עבודה בכלים נוספים על מנת לקבוע באופן סופי

האם אכן קיימת המלחה), ואף נדרש בעבר להקים מערך השפלה למי תהום

על מנת למנוע נזקים לתשתיות בתי המלון. נדרש להגדיר מפלסים ברורים

לבריכות התעשייתיות, ולהשלים בדיקה לגבי תופעות של המלחה.

2.2.2. סוללות חלוקה – הקמה ותחזוקת סוללות החלוקה מהווה הפרה של הנוף, וכן

הפרה של שטחים פתוחים, כאמור, עקב הצורך בכריית חומרי גלם עבורם.

כמו כן, קיים חשש לפריצה של סוללות ועקב כך גרימה לסיכון תשתיות

ומבנים בצד המערבי של הבריכות (לרבות אזורי התיירות), ולמעשה יש

לקבוע היערכות לבעיה מעין זו.

2.2.3. בריכה 6 – בעבר ביקש המפעל להקים בריכת איזוי בנוסף לבריכה 5, על

מנת להעלות תפוקות ייצור. בקשת המפעל לא הגיעה לידי הכנת תסקיר.

מאחר ומשמעות הקמת הבריכה היא גריעה נוספת ממפלסי ים המלח,

ומצריכה כמויות גדולות מאוד של חומרי כרייה שלא ברורה הוודאות

לגביהם, נדרש כי חוק הזיכיון יתייחס לסוגיה זו ויתנה דרישות בהתאם.

2.2.4. ממשק הבריכות התעשייתיות עם מתחם תיירות ים המלח – היות וקיים

ממשק צמוד בין הפעילות התעשייתית לבין הפעילות התיירותית יש לקבוע

בצורה מפורשת שמירה על האינטרס התיירותי באזור, ולהשלים ממשקים

חסרים בתכנית קציר המלח – כגון כריית מלח גם באזור הרדוד, על ידי

מפעלי ים המלח.

2.2.5. קציר מלח – על פי החלטת הממשלה לתכנית אשר בנידון, נדרשו מפעלי ים

המלח להצגת פתרון סופי להגנה על המלונות על ידי קצירת המלח מבריכה 5

היחידה האזורית לאיכות הסביבה

נגב – מזרחי

והעברת המלח הקצור לים המלח בשנת 2016. על פי התכנית אשר הופקדה על ידי הות"ל, ואשר עולה לדיון הוועדה, העברת המלח לים תחל בשנת 2024 בלבד, כאשר עד אז מתוכנן ליישם פתרון זמני בשלבים – מילוי שקע טופוגרפי בקרקעית בריכה 5, והעברת מלח קצור למילוי באזור תחנת שאיבה P88. פתרון סופי להעברת המלח לים טרם הושלם ואינה כלול בתכנית. שינוי בלוחות הזמנים להעברת המלח לים וכן אישור תכנית שאינה כוללת פתרון סופי מלא להעברת המלח לים מצריכה עדכון החלטת ממשלה, ללא עדכון זה, אישור התכנית מהווה חריגה מסמכותה של הות"ל, ולא הובאה לדיון בממשלה כמתבקש, בטרם קידם הות"ל את השינוי בתכנית. מעצם פריסת תכנית הקציר על פני שנים רבות ואי הכללת פתרון סופי לסילוק המלח שייקצר, קיימת אי בהירות האם בכלל השלב הסופי המתבקש בתכנית הקציר אכן יתוכנן ויישם, וזאת בתקופה שלאחר תום הזיכיון של כ"ל. עמדתנו היא שהוועדה אשר ברשותך תקבע תנאים ועקרונות מנחים ברורים לעניין זה, או לחילופין תקבע כי הנושא יובא להחלטת גורמים רלוונטיים, לרבות דיון עקרוני בממשלה, שכן מדובר באינטרס ברור שלה לטובת הסביבה ולטובת מוקדי התיירות המצויים והמתוכננים לאורך חוף ים המלח.

3. תרחישי הפסקת/הגברת ייצור:

3.1. הגברת ייצור – תרחישי הגברת ייצור נדרשים לבחינה מעמיקה לאור ההשפעות הסביבתיות הנסקרות במסמך זה, ולאור העובדה כי חלה עלייה בסדרי גודל בתפוקות הייצור מ 165,000 טון בשנה בתחילת הזיכיון ועד ל כ 3,400,000 טון בשנה כיום. לכאורה, תפוקות הייצור גבוהות בסדרי גודל מעל אלו אשר הוגדרו במסמך הזיכיון.

3.2. הפסקת ייצור- גם תרחיש זה עשוי לגרום להשפעות מרחביות מהותיות:

השפעות חיוביות כגון, הפחתת שאיבות מים המלח והאטת ירידת מפלס, הפחתת פעולות כרייה ושאבת מי תהום, הפסקת תרומת המפעלים לזיהום אוויר קרקע ומים, ועוד בהתאם לנסקר במסמך זה.

השפעות שליליות כגון הפרת מאזני מים בחלק הדרומי - נדרש יהיה להמשיך לשאוב מים עבור בריכה 5 המשמשת את אזור התיירות, וכן להמשיך להפעיל מערך קציר מלח למניעת עליית מפלסים, הבריכות התעשייתיות אשר קלטו במשך שנים רבות שפכים וחומרים תעשייתיים יתייבשו וישאירו אחריהם משטחים נרחבים אשר במצבם היבש

היחידה האזורית לאיכות הסביבה

נגב – מזרחי

יגרמו למפגע נופי, ועשויים להידרש לטיפול, לא ברור כיצד עשויה להשפיע התייבשות הבריכות התעשייתיות על מערך הסוללות הישראליות והירדניות – ייתכן ויידרש ביסוס ותחזוקה של מערך ביסוס למניעת גלישה ו/או קריסת סוללות.

4. **כרייה מהר סדום:** בעבר אושרה על ידנו בקשה של מפעלי ים המלח לבצע קידוח מחקר לבחינת אפשרות לכריית קרנליט מהר סדום לשם הגברת ייצור אשלג, וזאת מאחר ולא מאפשרים קידום הקמת בריכה 6. הר סדום מהווה אזור בעל ערכיות נופית, גיאולוגית וכפלטפורמה תיירותית ועל כן יש לגרוע את הר סדום מתחום זיכיון ים המלח על מנת למנוע כל פגיעה בו.

5. **ניטור בולענים:** יש לבצע/להשלים בחינה מעמיקה של יציבות קרקע בכלל והיתכנות להיווצרות בולענים גם באגן הדרומי, לרבות בתחום אזור התעשייה (ככל הידוע לי לא בוצעו עבודות מעמיקות של גורמי מקצוע מטעם המדינה לנושא זה בתחום אזור התעשייה, ומצד שני, ידוע לנו על תופעות של בולענים ו/או שקיעות קרקע במרחב זה).

6. **שיקום מפגעים:** נדרש לבצע מיפוי של מפגעים הקשורים בפעילות התעשייתית בתחום שטח הזיכיון הקיים ולייצר תכניות שיקום בהתאם. כמו כן, יש לקבוע מנגנון סילוק מתקני יצור וגריטה למקרה של סגירת מתקנים והשבתת תשתיות.

7. **תעלת הימים:** על חוק הזיכיון להגדיר ממשק ברור למקרה בו תיושם תכנית תעלת הימים הירדנית – הכוונה היא, כי במקרה בו יחול שינוי באיכות מי הים, באופן אשר יצריך התאמת תשתיות לטיפול לשם עמידה בדרישות המשרד להגנת הסביבה בכל התחומים (לרבות: איכות הפליטות לאוויר, איכות הזרמים המושבים לים, פסולות וכד'). על הזיכיון להגדיר אחריות של בעלי הזיכיון לטיפול במידה ויידרש.

היחידה האזורית לאיכות הסביבה

נגב – מזרחי

לסיכום, הוועדה אשר ברשותכם הנה בעלת חשיבות ממדרגה ראשונה עבור מרחב ים המלח, אזור בעל תכונות ייחודיות והמקום הנמוך ביותר בעולם, אשר התמודד ברמה בינלאומית לקביעתו כאתר מורשת עולמי. המסמך סקר בתקציר את ההשפעות של הפעילות התעשייתית על המרחב מראה בצורה ברורה כי חוק הזיכיון אשר נקבע לפני שנים רבות הנו מיושן ואינו לוקח בחשבון כלל את ההשלכות הסביבתיות, הכלכליות והתכנוניות, אשר ניכרות בצורה ברורה כיום בשטח. מתוך כך עולות שאלות מהותיות רבות, כגון: האם לסיים את הפעילות התעשייתית באזור עם תקופת הזיכיון - אם לא, מהם דרישות ההפעלה הנכונות, ואם כן, מהם הכלים הנדרשים להתארגנות האזור לקראת סיום הזיכיון של מפעלי ים המלח? כיצד ניתן למזער את ההשפעה של הרחבת פעילות מפעלי ים המלח על מפלס הים ועל הצורך להגדיל את הכרייה והחציבה באזור? איך פותרים את בעיית ההתנגשות בין הפיתוח התעשייתי והפיתוח התיירותי באזור הבריכות?

נבקשכם לסקור את הנושאים כבוד ראש, ובמידה וניתן יהיה לצמצם נזקים במסגרת הוועדה הממשלתית, יש לבצע זאת ללא כל דיחוי ולקבל את ההחלטות הנכונות ביותר עבור ים המלח והמרחב.

בברכה,

ד"ר דב ליטבינוף
מתכנן סביבתי
יחידה לאיכות הסביבה
נגב מזרחי

העתקים:

מר דב ליטבינוף – ראש המועצה האזורית תמר

אדר' גיא דוננפלד – מהנדס המועצה האזורית תמר

ד"ר רם אלמוג – ראש תחום תכנון פרויקטים לאומיים, המשרד להג"ס.

מר גיא סמט – מנהל המשרד להגנת הסביבה מחוז דרום

גב' ליאורה גולוב – מתכנתת וסגנית מנהל המשרד להג"ס מחוז דרום

גב' איילה אברהמי-גובר – מנהלת היחידה הסביבתית נגב מזרחי

גב' אורלי מילר – מרכזת תחום תעשיות, יחידה סביבתית נגב מזרחי